

Załącznik
Do uchwały Nr XLV/255/06
Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim
z dnia 28 września 2006 r.

***POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2006 - 2012***

Bielsk Podlaski, 2006 rok

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	4
ROZDZIAŁ 1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIELSKIEGO.....	6
1.1. Informacje dotyczące obszaru Powiatu Bielskiego.....	6
1.2. Zarys sytuacji społeczno-demograficznej.....	7
ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU BIELSKIEGO.....	19
2.1. Bezrobocie.....	21
2.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	23
2.3. Niepełnosprawność.....	25
2.4. Ubóstwo.....	27
2.5. Uzależnienia.....	28
2.6. Bezdomność.....	30
2.7. Przemoc wśród dzieci i dorosłych.....	31
2.7.1. Przemoc fizyczna.....	32
2.7.2. Przemoc psychiczna.....	33
2.7.3. Przemoc seksualna.....	34
2.7.4. Przemoc rówieśnicza.....	34
2.7.5. Przemoc ekonomiczna.....	35
2.8. Trudności adaptacyjne osób opuszczających różnego typu placówki oraz zakłady karne.....	36
2.9. Trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców.....	37
ROZDZIAŁ 3. POMOC SPOŁECZNA NA POZIOMIE POWIATU.....	38
3.1. Podstawy prawne pomocy społecznej.....	38
3.2. Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej.....	39
3.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim.....	40
3.4. Jednostki wspierające system pomocy społecznej.....	44
ROZDZIAŁ 4. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁANIA.....	47
4.1. Bezrobocie.....	47
4.1.1. Kierunki niwelowania bezrobocia.....	47
4.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia	

gospodarstwa domowego.....	48
4.2.1. Kierunki niwelowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	48
4.3. Niepełnosprawność.....	49
4.3.1. Kierunki niwelowania niepełnosprawności.....	49
4.4. Ubóstwo.....	52
4.4.1. Kierunki niwelowania ubóstwa.....	52
4.5. Uzależnienia.....	52
4.5.1. Kierunki niwelowania uzależnień.....	52
4.6. Bezdomność.....	54
4.6.1. Kierunki niwelowania bezdomności.....	54
4.7. Przemoc wśród dzieci i dorosłych.....	55
4.7.1. Kierunki niwelowania przemocy wśród dzieci i dorosłych.....	55
4.8. Trudności adaptacyjne osób opuszczających różnego typu placówki oraz zakłady karne.....	56
4.8.1. Kierunki niwelowania trudności adaptacyjnych osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne.....	56
4.9. Trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców.....	57
4.9.1. Kierunki niwelowania trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców...	57
ZAKOŃCZENIE.....	59

WSTĘP

Zgodnie z art.19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004r Nr 64., poz.593 z późn. zm.) zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest obejmowanie pomocą i wsparciem osób oraz rodzin znajdujących się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Aby przeciwdziałać nasilaniu się zjawisk patologicznych konieczne są działania na rzecz poprawy tej sytuacji. Pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, zaspokajanie niezbędnych potrzeb, doprowadzanie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz przeciwdziałanie degradacji jednostek, to cele, jakie stawia sobie współczesna pomoc społeczna. Osiągnięcie choćby jednego z nich wymaga nierzadko długiej, żmudnej i bardzo trudnej pracy w obszarze najdelikatniejszej materii, jaką jest człowiek.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak również na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego oraz profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych, występujących na terenie powiatu, sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, działających na terenie powiatu bielskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej, zmierzającej do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do

wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym, w celu budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia wskazuje główne kierunki działań dla podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, czyli organów administracji rządowej i samorządowej. Realizacja strategii przebiegać będzie adekwatnie do pojawiających się potrzeb i zostanie rozłożona w latach 2006-2012.

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIELSKIEGO

1.1. Informacje dotyczące obszaru Powiatu Bielskiego

Powiat bielski położony jest na terenie Zielonych Płuc Polski w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego. Graniczy z powiatami: wysokomazowieckim, białostockim, hajnowskim i siemiatyckim. Jest jednym z 17 powiatów województwa podlaskiego. Powiat bielski położony jest na Równinie Bielskiej, którą od północy okala Dolina Górnej Narwi, zaś jej wschodnią część zajmuje Puszcza Białowieska. Areal lasów wynosi około 19% powierzchni powiatu. Stolicą Powiatu jest miasto Bielsk Podlaski. W skład Powiatu Bielskiego wchodzi 8 gmin: Bielsk Podlaski (gmina miejska i wiejska), Boćki, Brańsk (gmina miejska i wiejska), Orla, Rudka i Wyszki. Gminy te różnią się liczebnością mieszkańców, a co za tym idzie liczbą instytucji i organizacji, poprzez które realizowana jest opieka społeczna. Obszar powiatu bielskiego wynosi 1.385 km².

1.2 Zarys sytuacji społeczno-demograficznej

Tabela nr 1. Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia w Powiecie Bielskim na dzień 30.06.2006r.¹

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km²	Ludność	Ludność na 1 km²
Powiat Bielski	1.385	61.736	45
GMINY MIEJSKIE			
Bielsk Podlaski	27	27.385	1.014
Brańsk	32	3.997	125
GMINY WIEJSKIE			
Bielsk Podlaski	430	7.632	18
Boćki	232	5.108	22
Brańsk	227	6.814	30
Orla	160	3.465	22
Rudka	70	2.208	32
Wyszki	207	5.127	25

Struktura wiekowa ludności w 2004 roku kształtowała się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym - 12.838 osób, w tym 6.308 kobiety;
- ludność w wieku produkcyjnym - 34.526 osób, w tym 15.909 kobiety;
- ludność w wieku poprodukcyjnym - 13.444 osób, w tym 8.637 kobiety.

W sferze społecznej zauważalne są takie negatywne zjawiska jak: spadek urodzeń, spadek przyrostu naturalnego, spadek udziału młodzieży w strukturze wiekowej, proces starzenia się społeczeństwa. W roku 2004 urodzenia kształtowały się na poziomie 487, zgony na poziomie 727, przyrost naturalny wyniósł: -240.

¹ Dane GUS z Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Centrum edukacji w powiecie bielskim stanowi miasto Bielsk Podlaski.
Funkcjonują w nim:

Przedszkola:

- Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi
- Przedszkole nr 5 „Krasnala Hałabały”
- Przedszkole nr 7
- Przedszkole nr 9 „Leśna Polana”

Gimnazja i szkoły podstawowe:

- Zespół Szkół Specjalnych
- Gimnazjum nr 1 im. Niepodległości Polski
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kpt. Władysława Wysockiego
- Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. J. Kostyrewicza
- Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Szarych Szeregów

Szkoły ponadgimnazjalne:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki
- II Liceum Ogólnokształcące z BJK im. Bronisława Taraszkiewicza
- Zespół Szkół nr 1 im. Marszałka J.K. Piłsudskiego
- Zespół Szkół nr 2 im. Konstytucji 3 Maja
- Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Reymonta
- Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej
- Zespół Szkół Specjalnych

Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonują także:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia
- Prywatna Szkoła Artystyczna "DUX"
- Policealne Studium Ikonograficzne

Bielsk Podlaski to miasto, w którym funkcjonuje Uczelnia Wyższa. Jest to Wyższa Szkoła Współpracy Międzynarodowej i Regionalnej im. Z. Glogera.

Na terenie powiatu bielskiego funkcjonują również następujące szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół w Augustowie
- Szkoła Podstawowa w Łubinie Kościelnym
- Szkoła Podstawowa w Chrańskach
- Szkoła Podstawowa w Glinniku
- Publiczne Gimnazjum w Glinniku
- Publiczne Gimnazjum w Oleksinie
- Szkoła Podstawowa w Domanowie
- Szkoła Podstawowa w Chojewie
- Szkoła Podstawowa w Holonkach
- Szkoła Podstawowa w Koszewie
- Szkoła Podstawowa w Mniu
- Szkoła Podstawowa w Świrydach
- Zespół Szkół w Brańsku
- Zespół Szkół w Boćkach
- Szkoła Podstawowa w Andryjankach
- Zespół Szkół z Dodatkowym Nauczaniem Języka Białoruskiego w Orli
- Szkoła Podstawowa w Falkach

- Szkoła Podstawowa w Strabli
- Szkoła Podstawowa w Topczewewie
- Szkoła Podstawowa w Wyszkach
- Gimnazjum w Wyszkach
- Zespół Szkół w Rudce
- Szkoła Podstawowa w Niemyjach Nowych
- Prywatne LO w Boćkach
- Szkoła Podstawowa w Niewinie Borowym

W szkołach zawodowych i średnich uczniowie mogą uzyskać następujące wykształcenie:

- techniczne: ekonomista, handlowiec, mechanik, technik budowlany, technolog odzieży, specjalista agrobiznesu, technik rolnik, technolog żywienia,
- zawodowe: sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, operator obrabiarek skrawających, technolog robót wykończeniowo-budowlanych, krawiec, operator maszyn i urządzeń w przemyśle spożywczym.

Większość obiektów oświatowych wymaga bieżących remontów. Szkoły dysponują pracownikami informatycznymi, a większość z nich salami sportowymi.

W Bielsku Podlaskim działa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna. Otacza ona opieką 69 placówek, w tym: 7 przedszkoli, 30 szkół podstawowych, 12 gimnazjów i 10 szkół ponadpodstawowych. Pieczęcią poradni objętych jest ponad 12 tys. dzieci.

W Powiecie Bielskim znajdują się również ośrodki kultury oraz biblioteki publiczne:

Ośrodki Kultury I Biblioteki na terenie powiatu:

Miasto - Bielsk Podlaski

Ośrodki Kultury I Biblioteki	Ulica	Miejscowość
Osiedlowy Dom Kultury	11-go Listopada 10	Bielsk Podlaski
Bielski Dom Kultury	3-go Maja 2	Bielsk Podlaski
Miejska Biblioteka Publiczna	Kazimierzowska 14	Bielsk Podlaski
Biblioteka Centrum Edukacji Nauczycieli	11-go Listopada 4	Bielsk Podlaski

Gmina - Bielsk Podlaski

Ośrodki Kultury I Biblioteki	Miejscowość
Gminna Biblioteka Publiczno-Szkolna	Augustowo 30

Miasto - Brańsk

Ośrodki Kultury I Biblioteki	Ulica	Miejscowość
Biblioteka Miejska	Rynek 25	Brańsk
Miejska Ośrodek Kultury	Rynek 19	Brańsk

Gmina – Brańsk

Ośrodki Kultury i Biblioteki	Ulica	Miejscowość
Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury		Kalnica

(Biblioteka)

Filia Gminnego Ośrodka
Upowszechniania Kultury w
Popławach

Popławy

Gmina-Boćki

Ośrodki Kultury i Biblioteki

Ulica

Miejscowość

Gminny Ośrodek Kultury i
Biblioteka

Dubieńska 11

Boćki

Gmina – Rudka

Ośrodki Kultury i Biblioteki

Ulica

Miejscowość

Biblioteka

Szkolna 2

Rudka

Gmina – Wyszki

Ośrodki Kultury i Biblioteki

Ulica

Miejscowość

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu
i Turystyki

Szkolna 17

Wyszki

Biblioteka

Szkolna 17

Wyszki

Gmina – Orla

Ośrodki Kultury i Biblioteki

Ulica

Miejscowość

Gminny Ośrodek Kultury

Spółdzielcza 1

Orla

Biblioteka Gminna

Bielska 32

Orla

W Bielsku Podlaskim funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka. Jest to placówka rodzinna, całodobowa, przeznaczona dla dzieci pozbawionych

trwale lub okresowo opieki rodzicielskiej, realizująca zadania opieki całkowitej w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego.

Na terenie Powiatu Bielskiego osobom samotnym, wymagającym całodobowej opieki i pielęgnacji zapewnia usługi Dom Pomocy Społecznej w Brańsku im. Jana Pawła II, który jest domem pobytu stałego przeznaczonym dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych.

Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami Powiatu Bielskiego sprawują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim przy ul. Kleszczelowskiej 1
2. Zakład Opiekuńczo - Leczniczy w Bielsku Podlaskim przy ul. Kleszczelowskiej 1
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” sp. z o.o. w Bielsku Podlaskim przy ul. 3 Maja 15
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” w Bielsku Podlaskim przy ul. 3 Maja 15
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medycyny Rodzinnej „Medica” w Bielsku Podlaskim przy ul. Jagiellońskiej 2
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Przymakładowa HOOP S.A. przy Zakładzie Produkcyjnym w Bielsku Podlaskim przy ulicy Mickiewicza 200
7. Zakład Opieki Zdrowotnej Przymakładowa Przychodnia przy Spółdzielni Inwalidów "Przyszłość” w Bielsku Podlaskim przy ul. Dąbrowskiego 3
8. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "LEKO" w Bielsku Podlaskim przy ul. Jagiellońska 32
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Poradnia Neurologiczna w Bielsku Podlaskim przy ul. Mickiewicza 108 A

10. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyczne Laboratorium Diagnostyczne "DAB-MED" w Bielsku Podlaskim przy ul. Jagiellońska 32 lok. 136
11. Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "DIABETYK" w Bielsku Podlaskim ul. Jagiellońska 32
12. SP ZOZ Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku - pomoc doraźna i stany zagrożenia życia w Bielsku Podlaskim przy ul. Rejonowej 11
13. Zakłady Opieki Zdrowotnej w gminach, sprawujące podstawową opiekę nad swoimi pacjentami:

Zakłady Opieki Zdrowotnej – Bielsk Podlaski

Nazwa zakładu	Adres
Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Widźgowie – Ośrodek Zdrowia w Łubinie Kościelnym	17-100 Bielsk Podlaski, Łubin Kościelny 38

Zakłady Opieki Zdrowotnej - Boćki

Nazwa zakładu	Adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Alma Med" s.c.	17-111 Boćki ul. Grunwaldzka 1

Zakłady Opieki Zdrowotnej - Rudka

Nazwa zakładu	Adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDIRENA"	17-123 Rudka ul. Brańska 13

Zakłady Opieki Zdrowotnej - Brańsk

Nazwa zakładu	Adres
Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	17-120 Brańsk - Widźgowo 2A
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	17-120 Brańsk - Jana Pawła II 10

Zakłady Opieki Zdrowotnej - Wyszki

Nazwa zakładu	Adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej s.c.	17-132 Wyszki ul. Kościelna 2

Zakłady Opieki Zdrowotnej - Orla

Nazwa zakładu	Adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Alma Med" s.c.	17-106 Orla ul. Bielska 8

Gabinety stomatologiczne na terenie powiatu:

Gabinety Stomatologiczne – Bielsk Podlaski

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Gabinet Stomatologiczny Anna Paniutycz	Mickiewicza 58, Lok. 14	17-100 Bielsk Podlaski
Gabinet Stomatologiczny Halina Szymczuk	Ogrodowa 79	17-100 Bielsk Podlaski
Gabinet Stomatologiczny Julita Wróblewska-Bartoszuk	Dąbrowskiego 3	17-100 Bielsk Podlaski
Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Stomatolog. Luba Kuczyńska Stomatologiczne Świadczenia Podstawowe Dla Dorosłych Z	Mickiewicza 175	17-100 Bielsk Podlaski

Protetyką

Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Stomatolog. Luba Kuczyńska	Mickiewicza 175	17-100 Bielsk Podlaski
Indywidualna Praktyka Stomatologiczna - B.Fiedorowicz-Mucha	Mickiewicza 122 (Bursa Szkolna)	17-100 Bielsk Podlaski
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczno - Protetyczna	Kryniczna 2	17-100 Bielsk Podlaski
Prywatny Gabinet Stomatologiczny Barbara Gładkiewicz	Poświętna 35, Lok. 24	17-100 Bielsk Podlaski
Specjalistyczny Gabinet Stomatologiczny Lek.Ortodonta Leila. S. Simonienko	Jagiellońska 32, Lok. 22	17-100 Bielsk Podlaski
Stomatologiczny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Duo- Dental" S.C.	Piłsudskiego 9	17-100 Bielsk Podlaski
Gabinet Stomatologiczny A. Mińko	Dubiażyńska 71	17-100 Bielsk Podlaski
Gabinet Stomatologiczny D. Bożko	Kazimierzowska 3a	17-100 Bielsk Podlaski
Gabinet Stomatologiczny A. Bartoszuk	3-Go Maja 15	17-100 Bielsk Podlaski
Kontraktowo Prywatny Gabinet Stomatologiczny. H. Popławska	3-Go Maja 8/8	17-100 Bielsk Podlaski
Specjalistyczny Gabinet Stomatologiczny „Laserodent” J. Dobrogowska	Piłsudskiego 41	17-100 Bielsk Podlaski
Praktyka Stomatologiczna A.	3-Go Maja 15	17-100 Bielsk Podlaski

Wasilewska

Prywatny Gabinet
Stomatologiczny A. Szczurewska Żeromskiego 36 17-100 Bielsk Podlaski

Gabinety Stomatologiczne – Boćki

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Gabinet Stomatologiczny Jolanta Żarkowska	Brańska 35	17-111 Boćki
Prywatny Gabinet Stomatologiczny Miller Grzegorz	Grunwaldzka 1	17-111 Boćki

Gabinety Stomatologiczne – Brańsk

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Gabinet Stomatologiczny Jolanta Łuba	Jana Pawła II 10	17-120 Brańsk
Gabinet Stomatologiczny Przy Zespole Szkół W Brańsku Lek.Stom. J.Burak	Armii Krajowej 7	17-120 Brańsk
Prywatny Gabinet Stomatologiczny Niewiarowska-Konstantynowicz Barbara	Jana Pawła II 10	17-120 Brańsk

Gabinety Stomatologiczne – Wyszki

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Gabinet Stomatologiczny Maria Wyłucka	Kościelna 2	17-132 Wyszki

Gabinety Stomatologiczne – Orla

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Gabinet Stomatologiczny Irena Kozłowska- Rzepniewska	Bielska 32	17-106 Orla

Gabinety Stomatologiczne – Rudka

Nazwa zakładu	Ulica	Miejscowość
Prywatny Gabinet Stomatologiczny- Ewa Gabrysiak	Brańska 13, Lok. 2	17-123 Rudka

Liczba aptek na terenie powiatu.

Miasto / gmina	Liczba aptek
Miasto Bielsk Podlaski	14
Gmina Bielsk Podlaski	2
Miasto Brańsk	2
Gmina Brańsk	1
Gmina Boćki	2
Gmina Wyszki	1
Gmina Rudka	1
Gmina Orla	1
Razem:	24

**ROZDZIAŁ 2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU
BIELSKIEGO**

Pomoc społeczna zgodnie z Ustawą o Pomocy Społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z 2004r. z późn. zm.) z dnia 12 marca 2004r. jest instytucją polityki społecznej państwa.

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna ma za zadanie wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiary świadczenia społecznego powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Na terenie powiatu bielskiego funkcjonuje 8 ośrodków pomocy społecznej:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudce
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Boćkach
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkach
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orli

Powyżej wymienione jednostki mają bezpośredni kontakt z osobami potrzebującymi wsparcia i pomocy. Świadczą głównie pomoc finansową, rzeczową i socjalną zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Według danych miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie powiatu bielskiego w 2004 roku, z pomocy społecznej skorzystało 3.017 rodziny. Z czego, z powodu:

- bezrobocia – 1.133 rodziny,
- bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 504 rodziny,
- niepełnosprawności - 782 rodziny,
- ubóstwa - 393 rodziny,
- uzależnienia - 172 rodziny,
- bezdomności - 23 rodziny,
- przemocy - 1 rodzina,
- trudności adaptacyjnych osób opuszczających różnego rodzaju placówki i zakłady karne - 9 rodzin.

Według danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu bielskiego, nie było osób ze środowisk kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych i uchodźców, które korzystały z pomocy społecznej z powodu trudności w integracji społecznej.

Powiatową jednostką działającą w obszarze pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, w ramach którego działa Zespół d.s. Orzekania o Niepełnosprawności.

2.1. Bezrobocie

Bezrobocie w Powiecie Bielskim jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Brak pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i ostatecznie korzystanie z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Stopa bezrobocia w powiecie bielskim w/g stanu na 30.06.2006r. wyniosła 9,5%.

INFORMACJA O STANIE BEZROBOCIA W GMINACH POWIATU BIELSKIEGO WG.STANU NA 30.04.2006r.²

GMINA	BEZROBOTNI OGÓŁEM	W TYM KOBIETY
Miasto Bielsk Podlaski	1.589	821
Miasto Brańsk	143	69
Bielsk Podlaski	250	110
Brańsk	99	54
Boćki	116	51
Orla	168	79
Rudka	95	40
Wyszki	177	72
POWIAT BIELSKI	2.637	1.296

² Dane z PUP w Bielsku Podlaskim

Wprowadzenie nowych technologii oszczędzających pracę ludzką, niedostosowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do tych technologii, restrukturyzacja przemysłu, zmiany w organizacji pracy, wpłynęły na wzrost

bezrobocia. Obecnie w procesach produkcji, większość stanowisk pracy zastępowana jest przez pracę komputerów i maszyn. W związku z tym liczba miejsc pracy została znacznie ograniczona.

Skutkami bezrobocia dla większości osób bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności. Człowiek pozostający przez dłuższy okres bez pracy stopniowo traci swoją wartość. Utrata pracy radykalnie zmienia dotychczasowy tryb życia. Powstaje luka w rozkładzie dnia codziennego, którą człowiek stara się wypełnić. Nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, rozczarowanie i stres są leczone alkoholem lub innymi używkami. Brak pracy nie tylko źle wpływa na sytuację ekonomiczną rodzin, ale także przekłada się na życie rodzinne. Jest jednym z czynników powodujących zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego, zarówno ze znajomymi jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, iż bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet.

Jednocześnie widoczna jest tendencja braku na lokalnym rynku pracy wysokowyszkolonej kadry, oraz coraz częstsze odmowy podejmowania przez bezrobotnych pracy najgorzej płatnej.

2.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem, z którym styka się dziecko zaraz po urodzeniu. To w tym środowisku uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z zakresu współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składa się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny negatywnie wpływa na sytuację dziecka. Jest też jednym z częstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Świadczeniobiorcy ośrodków pomocy społecznej to przede wszystkim osoby uzależnione, często zmieniające partnerów, a co za tym idzie nie tworzące trwałych związków uczuciowych. Właśnie w tego rodzaju związkach najczęściej dochodzi do przemocy skierowanej na partnera lub dzieci. W tego typu rodzinach, rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć, właściwych wzorców komunikacji, dawania sobie i dzieciom poczucia bezpieczeństwa oraz obdarzania dzieci uwagą. Bardzo często dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są "same sobie". Większość wolnego czasu spędzają poza domem z rówieśnikami na podwórku. Częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci zaniedbane, odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników. Następstwem tego jest tworzenie się grup subkulturowych, pojawiają się wagary, ucieczki z domu, pierwsze eksperymenty z alkoholem i używkami, popadanie w konflikt z prawem. Pojawienie się problemów w opiece nad dzieckiem, przemoc w rodzinie, to najczęstsze powody umieszczania dzieci poza środowiskiem rodziny biologicznej, np. w domach dziecka lub w rodzinach zastępczych.

W 2004 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 504 rodziny z terenu powiatu bielskiego. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: przemoc domowa, uzależnienia, nieumiejętność pełnienia ról rodzicielskich,

małżeńskich, zawodowych. Osoby tworzące w/w rodziny odznaczają się najczęściej niedojrzałością emocjonalną, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi.

Członkowie rodziny stają się w wielu sytuacjach bezradni, przyjmują postawę bierną. Postawa ta przybiera formę wyuczonej bezradności, która często prowadzi do sieroctwa. Jest ono związane ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania się we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym, jednakże obecne sieroty to tzw. ”sieroty społeczne”, pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera, konflikty rodzinne, błędy wychowawcze, brak odpowiedzialności za dzieci, gdzie zerwane są więzi uczuciowe między członkami rodziny. Wszystkie te czynniki mają wpływ na organizowanie zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Według danych z 2005 roku na terenie powiatu bielskiego funkcjonowało łącznie 40 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 47 dzieci.

Na świadczenia dla rodzin zastępczych wydatковано w 2005 roku kwotę w wysokości 270.144 zł.

Od 2004 roku na terenie powiatu bielskiego funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w Bielsku Podlaskim. W roku 2005 na działalność Rodzinnego Domu Dziecka przeznaczono 100.952,83 zł. W Rodzinnym Domu Dziecka obecnie przebywa 6 dzieci. Nadzór nad realizacją standardu wychowania i opieki w placówce sprawuje Starosta przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. W 2005 roku do placówek opiekuńczo-wychowawczych skierowano 4 dzieci.

2.3. Niepełnosprawność

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, w wyniku chorób, wypadków, czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.

W powiecie bielskim liczbę osób niepełnosprawnych szacuje się na ponad 6.200 i liczba ta stale rośnie.

Zdecydowaną większość osób niepełnosprawnych orzeczonych przez Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności stanowią osoby w wieku 16 lat i więcej.

Według danych Zespołu wśród niepełnosprawnych, co piąta osoba jest w grupie wiekowej 16/25 lat, co dziewiąta osoba jest w grupie wiekowej 26/40 lat; co druga osoba jest w grupie wiekowej 40/60 lat. W grupie wiekowej powyżej 60 roku życia w Zespole orzeka się co piąta osoba.

Zarówno w Polsce jak i w naszym powiecie tendencje wzrostowe liczby osób niepełnosprawnych tłumaczyć można między innymi rozwijającą się techniką (wypadki), zatrucianiem i niszczeniem środowiska naturalnego, postępem medycyny ratującej życie, ale nie zawsze umiejącej zapobiec skutkom chorób czy wypadków. Stresujący tryb życia, brak nawyków prozdrowotnych jest także przyczyną wzrastającej liczby przypadków niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do korzystania z niezbędnych środków, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustawowych dla ogółu obywateli, bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności.

W przypadku dorosłych osób niepełnosprawnych istotnym problemem jest bezrobocie. Długotrwałe pozostawanie bez pracy osoby niepełnosprawnej prowadzi do negatywnych skutków ekonomicznych, psychicznych i społecznych. Rehabilitacja zawodowa i społeczna ma za zadanie uaktywnienie osób niepełnosprawnych, podniesienie ich poziomu życia, a w szczególności integracji społecznej. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym „wyjścia z

czterech ścian” swoich mieszkań, zapewnia kontakt ze społeczeństwem, integrację, wzrost poczucia własnej wartości.

Osobom niepełnosprawnym, w szczególności dzieciom i młodzieży, należy stwarzać możliwości samodzielnego uczęszczania do ogólniedostępnych placówek edukacyjnych.

Działania wobec osób niepełnosprawnych są zadaniami ogólnospołecznymi, ponieważ skutki niepełnosprawności dotyczą całego społeczeństwa. Zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizowane mogą być poprzez następujące działania:

Rehabilitacja zawodowa

1. Udzielanie i umarzanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej.
2. Udzielanie dofinansowań do oprocentowania kredytów bankowych, zaciąganych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolniczego.
3. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.
4. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych.
5. Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
6. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna

1. Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych, realizowanych w odpowiedzi na indywidualne wnioski osób niepełnosprawnych.
3. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
4. Dofinansowanie tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

2.4. Ubóstwo

Ubóstwo to zjawisko społeczne, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Do pojęcia „podstawowe potrzeby”, poza wyżywieniem, możemy dodać takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Ubóstwem najbardziej zagrożone są: rodziny wielodzietne, niepełne, z osobami niepełnosprawnymi, osoby z niskim poziomem wykształcenia, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy, które utrudniają im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych na skutek uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych niekorzystnych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób.

Ubóstwo powoduje zaburzenia w podstawowych funkcjach rodziny i pogłębia jej dysfunkcyjność .

W powiecie bielskim w 2004 roku ze względu na ubóstwo z pomocy społecznej skorzystało 393 rodziny. Należy tu jednak brać pod uwagę fakt, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ten czynnik, w pewnym tylko stopniu oddaje rzeczywiste potrzeby. Powodem tego stanu rzeczy jest niechęć ujawniania problemu przez niektóre osoby, potrzebujące wsparcia finansowego.

Ubóstwo bardzo często prowadzi do wykluczenia społecznego. Jest sytuacją utrudniającą integrację społeczną, korzystanie z dóbr publicznych, gromadzenie i zdobywanie dochodów w godny sposób. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie, które ogranicza dostęp do zabezpieczenia materialnego w przyszłości. Praca jest źródłem ubezpieczenia społecznego na okres niezdolności do pracy, jak również spokojnej starości.

2.5. Uzależnienia

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą społeczną, stanowią osoby uzależnione od alkoholu i innych środków odużających. Uzależnienia: alkoholizm, nikotynizm, lekomania, narkomania ciągle zbierają obfite żniwo wśród społeczeństwa. Często są to destrukcyjne sposoby rozładowywania konfliktów i napięć, jakie niesie współczesna cywilizacja. W genezie uzależnień wyodrębnić można liczne uwarunkowania psychologiczne i środowiskowe, zwiększające ryzyko uzależnień. Zaliczyć tu można następujące czynniki:

- osobowościowe: rozchwianie emocjonalne, poczucie pustki i zagrożenia, brak silnego wzorca ojca i matki, lęk, poczucie krzywdy, obniżone poczucie własnej wartości, nieumiejętność rozwiązywania problemów, częsta podatność na frustrację, obniżony system wartości, niski stopień uspołecznienia,
- środowiskowe: rodzina niepełna, rozbita lub zagrożona rozbitciem, brak więzi w rodzinie, częste konflikty, labilność metod wychowawczych,

nadopiekuńczość, częsta nieobecność rodziców w domu, wysoka tolerancja rodzinna wobec palenia i picia, środowisko marginesu społecznego, łatwy dostęp do środków uzależniających.

Uzależnienie jest obecnie jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawisko to stwarza problem trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Uzależnienie nie jest nowym problemem. Niepokojące jest jednak to, iż wzrasta liczba osób uzależnionych i obniża się dolna granica pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Najpoważniejszym problemem związanym z uzależnieniami na terenie powiatu bielskiego jest alkoholizm. Istotny problem w naszym powiecie stanowi również zjawisko narkomanii. Według danych z przeprowadzonych przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w Bielsku Podlaskim badań ankietowych, wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych w 2005r., z narkotykami w różnej formie spotkało się 317 z 549 przebadanych uczniów. W szkole z narkotykami miało styczność 86 uczniów, a narkotyki zażywało 139 uczniów. W towarzystwie osób zażywających narkotyki przebywało 218 ankietowanych. Badania wskazują, iż 209 uczniów ma świadomość, że w ich szkole istnieje problem narkotyków, natomiast 167 uczniów stwierdza, iż na terenie szkoły można dostać narkotyki. Na pytanie, czy narkotyki sprzedawane są przez uczniów, 180 ankietowanych stwierdza, że tak, a 117 uczniów deklaruje, że zdarza się zażywanie narkotyków w czasie zajęć lekcyjnych, 162 ankietowanych stwierdza, że narkotyki zażywane są w trakcie imprez szkolnych. Wśród ankietowanych 147 uczniów zna dilerów, a 157 deklaruje, że uczęszczają oni do ich szkoły. W przedstawionej grupie badawczej, 122 uczniów stwierdza, że w ich klasie są osoby biorące narkotyki.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim w 2005 roku zatrzymano 7 osób zajmujących się rozpowszechnianiem narkotyków. Liczba innych przestępstw lub wykroczeń popełnionych pod

wpływem środków uzależniających to: prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu - 414 (przestępstwo) i prowadzenie pojazdu w stanie po spożyciu alkoholu - 44 (wykroczenie).

2.6. Bezdomność

Terminem bezdomności określa się zjawisko społeczne, które polega na braku domu lub miejsca stałego pobytu, będącego gwarancją poczucia bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w społeczeństwie za wystarczające. Bezdomność może być wynikiem wyboru takiego właśnie stylu życia, lub może być spowodowana przyczynami niezależnymi od człowieka. Zjawisko to wzrasta szczególnie w okresach recesji gospodarczej i wzrostu bezrobocia. Bezdomność jest w większości przypadków powiązana z różnego typu uzależnieniami i jest ich następstwem.

W 2004 roku w powiecie bielskim z pomocy opieki społecznej z powodu bezdomności skorzystało 23 osoby, z czego 19 osób to podopieczni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim. Problem bezdomności jest znikomy na terenach wiejskich.

2.7. Przemoc wśród dzieci i dorosłych

Przemoc nie jest zjawiskiem nowym. Występuje dosyć często, przybierając różne formy. Ofiarami przemocy najczęściej są kobiety i dzieci. Dziecko krzywdzone to takie, które cierpi z powodu niewłaściwego zachowania innych osób - głównie rodziców i opiekunów - w stosunku do niego, a przy tym

doznaje poczucia niesprawiedliwości i bezsilności. Zachowania agresywne bywają zamierzone i nie zamierzone. Działania tego typu ujemnie wpływają na rozwój psychiczny, fizyczny, a przede wszystkim na rozwój psychospołeczny dziecka. Przyczyny stosowania przemocy wobec dziecka są różne, a sprawcami przemocy najczęściej są jego najbliżsi - rodzice. Do przyczyn tego rodzaju zachowań w pierwszej kolejności można zaliczyć ich niedojrzałość i młody wiek, brak wiedzy i umiejętności wychowawczych, niski poziom wykształcenia, doznanie maltretowania we własnym dzieciństwie, wszelkiego rodzaju uzależnienia, bezrobocie, choroby umysłowe. Współwystępowanie wymienionych czynników i okoliczności zwiększa prawdopodobieństwo ryzyka występowania przestępczych zachowań rodziców wobec dzieci. Istnieje umowny podział przemocy ze względu na rodzaj stosowanego działania. Przemoc może przejawiać się w kilku formach: przemocy fizycznej, psychicznej (emocjonalnej), przemocy seksualnej, a także przemocy ekonomicznej.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim w 2005 roku największy wskaźnik interwencji odnotowano w sprawach przemocy w rodzinie, który wyniósł 86, w tym 5 spraw skierowano do prokuratury. Liczba interwencji na zgłoszenia dotyczące przemocy rówieśniczej wynosiła 5, w tym 3 sprawy skierowano do Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Popelniono 3 przestępstwa seksualne na nieletnich.

Według danych Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy w rodzinie są głównie mężczyźni (96%), będący pod wpływem alkoholu (85%). Kobiety stosowały przemoc w 4 przypadkach na 100 i to zazwyczaj w akcie samoobrony.

Przemoc domowa może spowodować obrażenia fizyczne a nawet śmierć. Obrażenia fizyczne mogą występować w postaci powierzchownych skaleczeń, takich jak: rozcięcia lub siniaki. Przemoc taka może też spowodować poważne,

nieodwracalne, niekiedy zagrażające życiu uszkodzenia ciała, takie jak: pęknięcia organów wewnętrznych, złamania kości, oparzenia, urazy głowy, głębokie rany, uszkodzenia wzroku i słuchu. Ostatecznym skutkiem przemocy jest śmierć. Kłopoty ze zdrowiem mogą wynikać z życia w ciągłym stresie. Ustawiczny stres może nasilać objawy cukrzycy, stwardnienia rozsianego, problemów kardiologicznych, nadciśnienia tętniczego, problemów ginekologicznych, astmy i zaburzeń przewodu pokarmowego.

Przemoc domowa jest szkodliwa, z powodu destrukcyjnych zachowań osoby ją stosującej jak i działań ofiary, która może zranić napastnika w rozpaczliwym wysiłku ochrony siebie czy dzieci. W niektórych przypadkach ofiara dokonuje samookaleczenia lub próbuje popełnić samobójstwo, aby uciec od cierpienia.

2.7.1. Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna to zachowanie skierowane przeciwko drugiej osobie, mogące prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Przemoc ta może wystąpić w dwóch postaciach: czynnej i biernej. Najczęstszą formą jest przemoc czynna, przejawiająca się poprzez poszturchiwanie, szczypanie, popychanie i odpychanie, potrząsanie, ściskanie, szarpanie, gryzienie, kopanie, bicie przedmiotami. Kolejną formą przemocy fizycznej jest forma bierna, która przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub w izolowaniu od świata zewnętrznego.

Do zakładów opieki zdrowotnej trafiają dzieci, które mają połamane kończyny, pęknięte kości, wybite zęby czy obrażenia wewnętrzne. Rodzice taki stan dziecka tłumaczą upadkiem lub niezamierzonym uderzeniem się o mebel. Fizycznymi skutkami bicia dzieci może być kalectwo oraz różne choroby somatyczne, uwarunkowane uszkodzeniami narządów wewnętrznych lub organicznymi uszkodzeniami mózgu, a nawet śmierć.

Tego typu przemoc pozostawia w życiu dziecka ogromny ślad. Nawet jeśli dziecko zostanie „wyrwane” ze świata fizycznego bólu i cierpienia, koszmar się nie kończy. Skutki maltretowania w dzieciństwie mogą się ujawnić wiele lat później. Osoby takie mają zawyżone poczucie winy i niską samoocenę. Wszystko to prowadzi do poważniejszych następstw, takich jak: alkoholizm, narkomania, zaburzenia nerwicowe i nerwice, a także zachowania agresywne, nawet w stosunku do własnych dzieci.

2.7.2. Przemoc psychiczna

Przemoc psychiczna to zazwyczaj przemoc werbalna, która wywołuje emocjonalny ból lub cierpienie, co często wynika z poczucia poniżenia i zagrożenia. W codziennym życiu spotyka się przemoc psychiczną stosowaną przez jednych ludzi w stosunku do innych. Jest trudną do uchwycenia formą znęcania się. Ten rodzaj przemocy charakteryzują następujące zachowania: naśmiewanie się z poglądów, religii, pochodzenia; narzucanie własnych poglądów; stała krytyka; wmawianie choroby psychicznej; kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami; domaganie się posłuszeństwa; ograniczanie snu i pożywienia; wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie; stosowanie gróźb. Natomiast wobec dzieci przemoc tego typu przejawia się w takich zachowaniach jak: straszenie dzieci, używanie wyzwisk, poniżanie, ośmieszanie, krzyczenie, odrzucanie emocjonalne, terroryzowanie (atakowanie, kreowanie atmosfery strachu, złego i wrogiego świata). Dokuczanie dziecku, w takich formach wywołuje u niego wiele negatywnych przeżyć: poczucie niesprawiedliwości i bezsensu, lęk, świadomość braku miłości rodzicielskiej, ale także zaburzenia snu, przygnębienie, nerwice, zachowania agresywne, myśli i próby samobójcze. W życiu dorosłym osoby takie mają niską samoocenę, zaburzone poczucie własnej tożsamości, silną potrzebę kontrolowania innych oraz są psychicznie

uzależnione od innych osób. Ofiary przemocy psychicznej, przeżywają stany depresyjne i lęki, są bierne i zależne, ze skłonnościami do autodestrukcji.

2.7.3. Przemoc seksualna

Przemoc seksualna działa w obszarze zachowań seksualnych, naruszając intymność pożycia. Ten rodzaj przemocy charakteryzują następujące zachowania: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych. Jest najbardziej odrażającą i szkodliwą formą przemocy. Tego rodzaju przemoc u dzieci może nie pozostawiać śladów na ciele w postaci sińców, zadrapań, krwawień, pęknięć błon śluzowych itp., natomiast objawia się w zmianach w zachowaniu. Jest to ingerowanie w sferę działań, których dziecko nie rozumie i nie jest w stanie zaakceptować. Tego typu forma przemocy może spowodować występowanie trudności w nawiązywaniu kontaktów z płcią przeciwną i niepowodzenia seksualne. Ofiary przemocy mogą przejawiać tendencje do zachowań o charakterze przestępczym oraz do stosowania przemocy w życiu dorosłym, także wobec dzieci.

2.7.4. Przemoc rówieśnicza

Przemoc rówieśnicza jako pojęcie prawnie nie istnieje. Mówiąc o przemocy rówieśniczej mamy na myśli przemoc w grupach formalnych i nieformalnych. Do tego rodzaju przemocy dochodzi najczęściej w dużych skupiskach dzieci i młodzieży, takich jak szkoła. Nie jest żadną nowością, że niektóre dzieci krzywdzą swoich rówieśników, że są uczniowie doznający dużego cierpienia właśnie w szkołach. Agresywne zachowania mają miejsce na przerwach, przed lub po zajęciach lekcyjnych. Bicie słabszych, stosowanie przewisk, głośne negatywne uwagi na temat rodziców niektórych dzieci,

zabawianie się wymyślnymi torturami, poniżanie kolegów to jedne z aktów przemocy stosowanych najczęściej w społeczności uczniowskiej. Do tego typu zachowań dochodzi co najmniej z dwóch powodów. Pierwszym z nich jest to, że nie wszyscy nauczyciele dostatecznie solidnie traktują swoje obowiązki na dyżurach. Sądzą, że w przydzielonym im rewirze wystarczy być, spacerować w najbardziej widocznym miejscu. Jednak poza głównymi miejscami, widocznymi przez pedagoga pozostają również takie miejsca, jak: toalety, szatnie. Szczególnie w tych miejscach najczęściej dochodzi do przemocy, a sprawcy doskonale wiedzą, że tam wychowawcy pełniący dyżur nie zagląдают. Drugim powodem jest to, iż pomimo świadomości dyrektora, że dzieci w szkole nie zawsze czują się bezpiecznie, nie podejmuje on działań, aby ten stan zmienić. Brak hospitacji dyżurów nauczycielskich sprawia, że w szkołach podczas przerw dochodzi do aktów brutalizmu wśród uczniów. Z całą pewnością, bezpieczeństwo uczniów w dużej mierze zależy od szefa placówki.

2.7.5.Przemoc ekonomiczna

Przemoc tego typu charakteryzuje się tym, iż osoba doznająca przemocy staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy to np. ograniczanie dostępu do pieniędzy czy informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o pieniądze, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy ofiary, niedopuszczanie jej do pracy zarobkowej.

2.8.Trudności adaptacyjne osób opuszczających różnego typu placówki opiekuńczo-wychowawcze, zakłady karne

Z danych ośrodków pomocy społecznej w powiecie bielskim wynika, iż jest to problem o niewielkiej skali. Z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego, w 2004 roku z pomocy skorzystało 9 osób z różnych gmin Powiatu Bielskiego. Wśród najczęściej spotykanych problemów osób opuszczających zakłady karne możemy wyróżnić:

- problemy ze znalezieniem pracy,
- problemy adaptacyjne, które wiążą się z trudnościami integracyjnymi w rodzinie jak i lokalnej społeczności.

Trudno jest oczekiwać powodzenia w realizowanym procesie resocjalizacji skazanych, bez socjalnego zabezpieczenia ich funkcjonowania, szczególnie w początkowym okresie pobytu na wolności. Obecnie jest tak, iż kurator, pod którego opieką znajduje się osoba opuszczająca zakład karny, nie dysponuje większymi możliwościami pomocy w zakresie uzyskania zatrudnienia i zakwaterowania. Posiadane przez kuratorów skromne środki finansowe, przeznaczone na pomoc postpenitencjarną są niewystarczające. Brak udzielonej w pierwszych miesiącach po zwolnieniu pomocy powoduje, że skazany będący w tym czasie w stanie kryzysu, w stanie depresji, wynikającej z trudności adaptacyjnych w warunkach wolnościowych, nieuchronnie powraca na drogę przestępstwa. Wyjątek stanowią osoby, które otrzymują po opuszczeniu zakładu karnego oparcie w rodzinie. Jednakże są to sporadyczne przypadki, ponieważ większość osób skazanych pochodzi z rodzin patologicznych, biednych, stanowiących tak zwany „margines społeczny.”

2.9. Trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców

Grupy społeczne repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców napotykać szereg trudności związanych ze znalezieniem pracy, akceptacji społecznej oraz skomplikowanymi i nieprzyjawnymi uregulowaniami prawnymi. Niedostateczna znajomość języka polskiego, brak rozeznania co do podstaw obowiązującego w Polsce porządku prawnego, ekonomicznego, socjalnego utrudnia tej grupie społecznej adaptację w nowym miejscu zamieszkania.

Dzięki kursom języka polskiego oraz kursom adaptacyjnym, repatrianci i członkowie ich rodzin mogą doskonalić znajomość języka ojczystego, poznać historię i kulturę polską oraz dowiedzieć się o przysługujących im prawach. Repatrianci stanowią grupę osób, o zróżnicowanym wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych. Ma to ogromny wpływ na możliwości adaptacyjne tej grupy w społeczeństwie polskim.

Repatrianci mogą starać się o pomoc finansową, mającą na celu zapewnienie im odpowiednich warunków mieszkaniowych, poprzez adaptację i remont mieszkań. Prowadzona jest również przez powiat aktywizacja zawodowa repatriantów, poprzez zwrot środków finansowych dla pracodawców, stwarzających miejsca pracy dla repatriantów. W latach 2003-2006 stworzono 2 stanowiska pracy dla repatriantów, jak również zaadaptowano dla 3 rodzin lokale mieszkaniowe.

ROZDZIAŁ 3. POMOC SPOŁECZNA NA POZIOMIE POWIATU

3.1. Podstawy prawne pomocy społecznej

Wprowadzony od początku stycznia 1999r. podział terytorialny państwa oraz towarzysząca mu reforma samorządowa, w ramach której zostały utworzone powiaty, nakreśliła zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, m.in. w zakresie: polityki społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania osób niepełnosprawnych. Ustawa o zmianie niektórych przepisów określających kompetencje organów administracji publicznej wprowadza do ustawy o pomocy społecznej przepis stanowiący, iż „Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej) wykonywane są przez Centra Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjnej wchodzącej w skład powiatowej administracji zespolonej”.

Ustawa o pomocy społecznej przyjmuje, iż adresatem pomocy społecznej jest rodzina jako całość. Pomoc społeczna ma nie tylko wspierać tę rodzinę, ale ma także reagować na nowe niekorzystne sytuacje, w których się znalazła.

Pomoc ma trzy podstawowe cele: 1) zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, oraz umożliwienie im egzystencję w warunkach odpowiadających godności człowieka, 2) doprowadzenie w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, 3) zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych.

Ostatnie lata przynoszą wiele zmian na rzecz osób niepełnosprawnych. Wprowadzono wiele norm, mających służyć niepełnosprawnym, m.in. Ustawę o systemie oświaty (1991r.), Ustawę o zatrudnianiu i przeciwdziałaniu bezrobociu (1991r.)(obecnie Ustawa o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy(2004r.), Ustawę o pomocy społecznej (1990r.), uregulowania prawne dotyczące budownictwa, poczty, komunikacji itd. Wprowadzono nowe zasady ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Zmieniono zasady i tryb orzekania o niepełnosprawności. Uchwalono Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych (1997r.). Osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego

uczestnictwa w życiu społecznym, prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:

- dostępu do urzędów, obiektów użyteczności publicznej,
- swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu.

3.2. Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej

Do zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej należą w szczególności:

Zadania własne, do których zalicza się m.in.:

- prowadzenie domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej;
- prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej;
- prowadzenie i organizowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- doradztwo metodyczne dla Ośrodków Pomocy Społecznej i pracowników socjalnych;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;
- przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;

- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb;
- utworzenie i utrzymywanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Zadania zlecone, do których zalicza się m.in.:

- pomoc kombatantom, repatriantom, osobom represjonowanym oraz uchodźcom.

3.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim powstało na mocy Uchwały nr IV/18/99 Rady Powiatu Bielskiego z dnia 30.01.1999 r. w sprawie utworzenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. Centrum jest budżetową jednostką organizacyjną Powiatu Bielskiego, przy pomocy której Zarząd Powiatu wykonuje zadania w dziedzinie pomocy społecznej.

W strukturze organizacyjnej Centrum wyodrębnia się następujące działy organizacyjne i stanowiska pracy:

1) dział pomocy osobom niepełnosprawnym:

- stanowisko pracy do spraw rehabilitacji społecznej,
- stanowisko pracy do spraw rehabilitacji zawodowej,
- przewodniczący do spraw orzekania o niepełnosprawności,
- stanowisko pracy do spraw obsługi administracyjnej zespołu orzekania o niepełnosprawności,

2) dział pomocy socjalnej:

- stanowisko pracy do spraw pomocy instytucjonalnej i obsługi projektów unijnych,
- stanowisko pracy do spraw rodzin zastępczych i pracy socjalnej,

- stanowisko pracy do spraw poradnictwa psychologicznego.

3) samodzielne stanowisko do spraw obsługi finansowej.

W ramach działalności działu pomocy socjalnej funkcjonuje Punkt Poradniczo - Konsultacyjny.

Zakresy działania poszczególnych działów organizacyjnych Centrum

1. Do zakresu działań Działu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, w szczególności należy:

a) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,

b) dofinansowanie:

- ✓ uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- ✓ sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ✓ zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- ✓ likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ✓ rehabilitacji dzieci i młodzieży

c) udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,

d) umarzanie pożyczek dla osób niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej po spełnieniu warunków ustawowych,

e) dofinansowywanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego, zaciągniętego na kontynuowanie działalności rolniczej lub gospodarczej,

f) zwrot kosztów poniesionych w związku z organizacją nowych lub przystosowaniem istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, stosownie dla potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

g) orzekanie o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności.

2. Do zakresu działania Działu Pomocy Socjalnej, w szczególności należy:

a) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa w ramach punktu Poradniczo-Konsultacyjnego działającego przy Centrum. Nadrzędnym celem Punktu jest szeroko rozumiana działalność pomocowa skierowana do mieszkańców Powiatu Bielskiego, w postaci poradnictwa psychologiczno- pedagogicznego, prawnego oraz innych systemowych oddziaływań mających wpływ na rozwój osobowości zbiorowej i indywidualnej. W ramach pełnionych funkcji przez Punkt Poradniczo- Konsultacyjny udzielane są porady psychologiczno- pedagogiczne, diagnozowane problemy rodzin dysfunkcyjnych, uczniów nieprzystosowanych społecznie i dydaktycznie oraz ustawicznie utrzymywana jest współpraca z pedagogami szkół Powiatu Bielskiego. Organizowane są spotkania pracowników Centrum z rodzicami, pracownikami oświaty i pomocy społecznej. Indywidualne poradnictwo psychologiczne skoncentrowane jest głównie na rodzicach zgłaszających się po pomoc i pracownikach oświaty. Organizowane są szkolenia o tematyce uzależnień, agresji, oraz profilaktyki niepożądanych zjawisk społecznych.

b) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym,

c) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno- opiekuńczych, placówek opiekuńczo-

wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,

d) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu,

e) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym różne typy placówek oraz rodziny zastępcze

f) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej różne typy placówek oraz rodziny zastępcze, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,

g) pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy,

h) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,

i) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,

j) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

k) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie,

l) tworzenie, wdrażanie i zarządzanie projektami unijnymi z EFS,

- ł) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- m) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- n) prowadzenie terapii pedagogiczno- psychologicznej oraz logopedycznej w ramach działań Punktu Poradniczo- Konsultacyjnego,
- o) podejmowanie działań na rzecz kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców.

3.4. Jednostki wspierające system pomocy społecznej w powiecie

W Powiecie Bielskim działa siedem organizacji pozarządowych, które realizują zadania z obszaru pomocy społecznej i współpracują z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim:

1. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” z siedzibą w Bielsku Podlaskim. Celem Stowarzyszenia jest prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych ruchowo.
2. Stowarzyszenie Pomocy „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” z siedzibą w Bielsku Podlaskim. Celem działania powołanego Stowarzyszenia jest niesienie pomocy dzieciom niepełnosprawnym poprzez różnego rodzaju terapie grupowe i indywidualne.
3. Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci z Chorobami Nowotworowymi „GONG” z siedzibą w Bielsku Podlaskim. Celem Stowarzyszenia jest pomoc dzieciom z chorobą nowotworową, zamieszkałym

w Powiecie Bielskim. Są to dzieci, które posiadają orzeczenia o niepełnosprawności, natomiast ich rodziny dodatkowo dotknięte są problemami finansowymi.

4. Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli „Raj” z siedzibą w Bielsku Podlaskim. Stowarzyszenie zajmuje się działaniami skierowanymi na ludzi dotkniętych wykluczeniem społecznym, bezrobociem, biedą. W swoim zakresie działań, obok osób z wykluczenia społecznego organizacja zajmuje się osobami niepełnosprawnymi. Są to osoby starsze, chore, z różnymi grupami inwalidztwa. Swoim podopiecznym Stowarzyszenie stara się zapewnić zaspokojenie potrzeb bezpieczeństwa socjalnego i psychicznego, dąży do trwałej integracji społecznej między ludźmi niepełnosprawnymi a resztą społeczeństwa, wzmacniania więzi, powrotu do czynnego życia i aktywności społecznej.
5. Polski Związek Niewidomych Oddział Terenowy w Bielsku Podlaskim
Cele i zadania statutowe obejmują społeczną integrację osób niewidomych i słabo widzących, ochronę ich interesów społecznych, ekonomicznych i zawodowych; przeciwdziałanie dyskryminacji, reprezentowanie członków związku wobec organów naczelnych państwa, administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz innych instytucji; rehabilitacja i przystosowanie osób niewidomych do potrzeb rynku pracy, wyrównywanie ich szans i równouprawnienie, przełamywanie barier w dostępie niewidomych do nauki, pracy i kultury.
6. Klub Amazonek z siedzibą w Bielsku Podlaskim. Głównym celem organizacji jest wszechstronne działanie na rzecz kobiet z problemem onkologicznym, po mastektomii.
7. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski przy Zespole Szkół Specjalnych w Bielsku Podlaskim. Główne formy działalności poza formami zawartymi w Statucie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (TPD – Zarząd Główny) to: organizacja imprez

okolicznościowych (m.in. Powitanie Wiosny, Dzień Dziecka, Wigilia), wycieczek, turnusów rehabilitacyjnych. Ponadto Koło organizuje pomoc materialną w postaci zaopatrywania potrzebujących w odzież, obuwie, lekarstwa. W okresie bożonarodzeniowym rozdawane są paczki świąteczne dla dzieci. W zakresie podejmowania zadań opiekuńczo – wychowawczych, koło współpracuje z rodzicami podopiecznych, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, a także Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

ROZDZIAŁ 4. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁANIA

4.1. Bezrobocie

4.1.1. Kierunki niwelowania bezrobocia

Trudna sytuacja na rynku pracy powoduje, że zdecydowaną większość świadczeniobiorców pomocy społecznej stanowią osoby bezrobotne. Wysoki wskaźnik bezrobocia oraz duże bezrobocie na obszarach wiejskich powodują

konieczność stałej współpracy wszystkich instytucji zajmujących się problemami rodziny. Zarówno Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, pracodawcy, szkoły i inne jednostki samorządu terytorialnego powinny ściśle ze sobą współpracować. Powołanie do życia zespołu, zajmującego się rozwiązywaniem już istniejących problemów, jak też tworzenie lokalnych programów przeciwdziałania negatywnym skutkom bezrobocia powinno przyczynić się do złagodzenia występujących zagrożeń.

Działania Powiatowego Urzędu Pracy są ściśle powiązane z sytuacją społeczną na terenie powiatu. Pomoc osobie bezrobotnej, a w szczególności długotrwale bezrobotnej wymaga profesjonalnych metod i wsparcia ze strony specjalistów. Tworzenie warunków do rozwoju „pomocy dla samopomocy”, tworzenie „inkubatorów” przedsiębiorczości czy też centrów zatrudnienia socjalnego wymagać będzie współpracy na szczeblu samorządu powiatowego, samorządów gminnych oraz pracodawców.

Zaangażowanie wielu bezrobotnych w działania wolontariatu może być doskonałą formą pobudzania aktywności osób bezrobotnych.

Za celowe należy uznać powstanie bazy danych o miejscach pracy, szkoleniach dla bezrobotnych, a także bazy danych o możliwościach, predyspozycjach i umiejętnościach osób bezrobotnych.

4.2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

4.2.1. Kierunki niwelowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Kryzys rodziny i wychowania, brak właściwej polityki prorodzinnej ze strony państwa, przemiany społeczne, ustrojowe i cywilizacyjne sprawiają, że zapotrzebowanie na pomoc ze strony społeczeństwa dla dzieci i rodzin

w ostatnim okresie czasu nie tylko, nie maleje, ale niestety rośnie. Na obecnym etapie rozwoju społecznego mamy do czynienia z kumulowaniem się negatywnych zjawisk, wpływających niekorzystnie na postawy młodego pokolenia. Występowanie różnych form patologii społecznej dotyka coraz młodsze pokolenie. Takie zjawiska jak alkoholizm, narkomania, przemoc wobec innych, przestępczość wśród nieletnich są wynikiem braku odpowiedniej opieki i wychowania w rodzinie. W rozwiązywaniu kwestii dotyczących dziecka i rodziny opierać się należy na czterech podstawowych aktach prawnych:

1. kodeksie rodzinnym i opiekuńczym
2. ustawie o systemie oświaty
3. ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich
4. ustawie o pomocy społecznej

System opieki nad dzieckiem oparty winien być na następujących podstawach;

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny
- opieka powinna być zorganizowana w środowisku naturalnym, bliskim dziecku
- umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej powinno nastąpić po wyczerpaniu możliwości wsparcia i pomocy w rodzinie naturalnej i nie może przerwać więzi rodzinnych
- pomoc ze strony instytucji i rodziny musi być kontynuowana w okresie usamodzielnienia

Pomoc dziecku i rodzinie wymaga stałej i bezpośredniej współpracy wszystkich instytucji odpowiedzialnych za wspieranie rodziny, doświadczającej okresowo lub trwale kryzysu.

Ważnym zadaniem powiatu jest dążenie do pozyskiwania rodzin zastępczych – specjalistycznych, niespokrewnionych z dzieckiem, które opiekowałyby się dziećmi specjalnej troski. Należałoby również stworzyć sieć Rodzinnych Domów Dziecka, które zastąpiłyby masowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. W Domach Rodzinnych dzieci pozbawione opieki miałyby

możliwość prawidłowego rozwoju, opartego na relacjach istniejących w naturalnej rodzinie.

Istotnym zadaniem jest utworzenie na terenie powiatu specjalistycznych punktów poradnictwa rodzinnego oraz centralnej bazy informacji na temat występowania i rozmiaru zjawisk patologii rodzinnej.

4.3. Niepełnosprawność

4.3.1. Kierunki niwelowania niepełnosprawności

Różnorodność przyczyn niepełnosprawności oraz ich skutki powodują zróżnicowanie potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych. Dotyczy to zarówno potrzeb indywidualnych jak i grupowych. Poziom infrastruktury na terenie powiatu dla osób niepełnosprawnych jest niewystarczający. Funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w środowisku jest mocno ograniczone. Osoby niepełnosprawne doświadczają wielu problemów w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych mają na celu zapewnienie im życiowej i ekonomicznej niezależności i uczestnictwa na zasadach równości w życiu społeczności lokalnej. Obszary działań adresowanych do środowiska osób niepełnosprawnych obejmować muszą:

- określenie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych i podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępności do usług opieki medycznej, rehabilitacyjnej i terapeutycznej oraz pomocy finansowej
- wczesnej diagnozy niepełnosprawności
- wspomagania w codziennych czynnościach życiowych
- zapewnienia dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego, usprawniającego funkcjonowanie w środowisku
- likwidację barier architektonicznych i funkcjonalnych w miejscu zamieszkania i w otoczeniu
- rozwijania pozainstytucjonalnych form pomocy i wsparcia

- tworzenia warunków do zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym i chronionym rynku pracy
- zapobiegania izolacji i marginalizacji społecznej

Działania adresowane na rzecz osób niepełnosprawnych muszą uwzględniać zatem:

- zwiększenie dostępu do rehabilitacji poprzez rozwój wyspecjalizowanych i dobrze wyposażonych gabinetów rehabilitacyjnych
- rozwój systemu wczesnego rozpoznawania niepełnosprawności, szczególnie wśród noworodków i udzielania profesjonalnej pomocy medycznej i psychologicznej dla rodziców dzieci niepełnosprawnych
- rozwijania sfery usług opiekuńczo – rehabilitacyjnych, w tym także w miejscu zamieszkania
- tworzenia warunków do powstawania klas integracyjnych na wszystkich poziomach opieki i edukacji od żłobka do szkoły średniej wraz z tworzeniem klas szkoły życia
- utworzenie centrum zatrudnienia socjalnego dla osób niepełnosprawnych
- likwidację barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych
- stworzenie i prowadzenie ośrodka dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie powiatu.

W ramach działań powiatu bielskiego na rzecz osób niepełnosprawnych można uwzględnić edukację, kulturę i sztukę jako ważne zadania powiatu. Będą one realizowane poprzez:

- włączanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz osób dorosłych w działalność instytucji kulturalnych, w szczególności poprzez programy do nich adresowane

- organizowanie okolicznościowych imprez integracyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dorosłych osób niepełnosprawnych z różnymi rodzajami niepełnosprawności
- organizowanie wystaw, dzieł malarskich i innych prac wykonanych przez osoby niepełnosprawne.

Osoby niepełnosprawne z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności powinny korzystać z turystyki i rehabilitacji m.in. uczestniczyć w turnusach rehabilitacyjnych i różnego rodzaju imprezach krajoznawczo-turystycznych i sportowo-rekreacyjnych.

W odniesieniu do tego rodzaju działań powinny być realizowane następujące zadania:

- pomoc organizacjom pozarządowym działającym na terenie powiatu w organizowaniu turnusów rehabilitacyjnych, wycieczek krajoznawczych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dorosłych osób niepełnosprawnych
- dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych przeprowadzających rehabilitację różnego rodzaju schorzeń.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim ustawicznie prowadzi działania na rzecz osób niepełnosprawnych, wynikające z realizacji wcześniej już wspomnianej ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

4.4. Ubóstwo

4.4.1. Kierunki niwelowania ubóstwa

Celem strategicznym powiatu w zakresie niwelowania ubóstwa jest podejmowanie działań zmierzających do przewyciężania przez osoby i rodziny

trudnych sytuacji życiowych, powodujących niemożność uczestniczenia w życiu społecznym. Strategia aktywnego przeciwdziałania ubóstwu musi stanowić integralny element polityki społeczno-gospodarczej państwa, samorządów i władz lokalnych. Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest zmniejszanie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację zawodową osób bezrobotnych.

System pomocy ubogim wymaga głębokiej przebudowy. Przede wszystkim należy stworzyć takie warunki, aby praca i z niej dochody wzięły prymat nad zasiłkami. Ważnym zadaniem jest zintensyfikowanie działań, mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych m.in. poprzez organizowanie warsztatów dotyczących aktywnego poszukiwania pracy, rozbudzanie motywacji do podjęcia pracy, a także szkoleń mających na celu przekwalifikowanie zawodowe osób bezrobotnych. Na wyżej wymienione zadania oprócz środków budżetowych należy pozyskiwać środki z Funduszy Europejskich.

4.5. Uzależnienia

4.5.1 Kierunki niwelowania uzależnień

Zjawisko uzależnienia ciągle „zbiera obfite żniwo” wśród dorosłych, a coraz częściej u młodocianych. Często są to destrukcyjne sposoby rozładowywania konfliktów i napięć, jakie niesie współczesna cywilizacja. W genezie uzależnień wyodrębnić można liczne uwarunkowania psychologiczne i środowiskowe, zwiększające ryzyko uzależnień.

System pomocy społecznej jest zobligowany do pomocy osobom wychodzącym z uzależnienia oraz wsparcia w tym procesie, zarówno tych osób, jak i ich bliskich.

W tym obszarze należy wyodrębnić następujące kierunki działań:

- monitorowanie zjawisk dotyczących uzależnień od alkoholu, środków odurzających i innych chorób cywilizacyjnych ,

- utworzenie sieci wsparcia dla osób wychodzących z uzależnień i ich bliskich,
- organizowanie kierunkowych szkoleń dla pracowników socjalnych z zakresu pracy z osobą uzależnioną,
- tworzenie grup informacyjnych i wspierających dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- podejmowanie współpracy z organizacjami przeciwdziałającymi uzależnieniom, w szczególności w środowiskach rodzinnych osób uzależnionych,
- rozwój poradnictwa w zakresie wsparcia dla rodziców dzieci uzależnionych,
- rozbudowa profilaktyki uzależnień dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,
- tworzenie programów przeciwdziałających powstawaniu uzależnień i pozyskiwanie na ich realizację środków finansowych,
- stworzenie zespołu składającego się z osób reprezentujących różne instytucje: prawne, oświatowe, administracyjne i wymiaru sprawiedliwości, który miałyby na celu przeciwdziałanie skutkom uzależnień w drodze wzajemnej współpracy.

4.6. Bezdomność

4.6.1. Kierunki niwelowania bezdomności

Zjawisko bezdomności jest istotne ze względów społecznych. Lęk przed bezdomnością towarzyszy obecnie wielu rodzinom o niskim statusie materialnym, zagrożonych eksmisją z powodu zadłużenia czynszowego mieszkań. Zjawisko to wymaga zintensyfikowania działań, zmierzających do niwelacji skutków tego problemu. Konieczne wydaje się utworzenie mieszkań chronionych. Osoba bezdomna nie jest w stanie sama bez właściwego wsparcia

ze strony pomocy społecznej wyjść z bezdomności. Jednym z warunków zapobiegania bezdomności jest współdziałanie odpowiednich samorządowych podmiotów w zakresie polityki społecznej zarówno gminnej jak i powiatowej.

Działania o charakterze profilaktycznym w powiecie winny być skierowane między innymi do:

- osób mających trudności w przystosowaniu się do życia,
- młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- osób mających trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy,
- osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- innych osób zagrożonych bezdomnością.

Kierunki działań w tym zakresie powinny obejmować:

- powstanie noclegowni na potrzeby osób bezdomnych,
- powstanie różnorodnych form mieszkań dostępnych dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych (mieszkania chronione, socjalne i komunalne) oraz osób opuszczających zakłady karne
- stworzenie bazy informacyjnej o miejscach czasowego schronienia dla ofiar przemocy.

4.7. Przemoc wśród dzieci i dorosłych

4.7.1 Kierunki niwelowania przemocy wśród dzieci i dorosłych

Przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w każdym przypadku prowadzi do zła, sprawia, że życie staje się ciągłą walką. System pomocy i wsparcia ofiar przemocy powinien być oparty o powiatowe centrum pomocy rodzinie, jako koordynatora zarządzającego systemem.

Kierunki działania mające na celu niwelowanie przemocy wśród dzieci i dorosłych:

- powstanie zespołu ds. określenia charakteru i formy przemocy, z kierownikiem podejmującym decyzje co do formy i kierunku pomocy oraz zakresu interwencji (w skład zespołu powinni bezwzględnie wchodzić profesjonaliści tacy jak: psychologowie, pedagodzy)
- wielozakresowa pomoc z wykorzystaniem wszystkich specjalistów (np. terapia rodzinna, mediacje w sprawach rodzinnych, terapie indywidualne) i placówek pomocy istniejących na danym terenie
- koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem przemocy, tj.: sądu, prokuratury, policji, szkół, ośrodków pomocy społecznej, z uwzględnieniem powierzenia zadań w tym zakresie również organizacjom pozarządowym
- w miarę narastających potrzeb utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu
- organizacja miejsc do przesłuchań dziecka doświadczającego przemocy w odpowiednio przygotowanych pomieszczeniach, z możliwością przesłuchań poza siedzibą sądu i prokuratury
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych umożliwiających diagnozę sytuacji rodziny lub osoby
- przygotowanie wszechstronnych planów pomocy
- monitorowanie efektów podjętych działań
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych osobom potrzebującym
- udzielanie szeroko rozumianego poradnictwa np. prawnego, psychologicznego lub wskazanie miejsca, gdzie można taką pomoc uzyskać
- udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy

- wskazanie instytucji zajmujących się pomocą ofiarom przemocy, w tym możliwości otrzymania schronienia
- w razie potrzeby lub na życzenie zainteresowanych, zwracanie się do służb policyjnych o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy
- w przypadku stwierdzenia, bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamianie organów ścigania
- organizacja i prowadzenie punktów informacyjnych, świetlic dla dzieci, grup wsparcia dla ofiar przemocy
- uświadomienie i edukacja społeczności lokalnej: dotyczy wszystkich osób, głównie nauczycieli, które mają kontakt z młodzieżą oraz samej młodzieży. Dotyczy to edukacji oraz informowania na temat przemocy i sygnałów rozpoznawania zjawiska, a także zachęcanie do pomocy i interwencji, gdy wystąpi taka sytuacja. Edukacja (wykłady, warsztaty) powinna obejmować młodzież, rodziców i nauczycieli.

4.8. Trudności adaptacyjne osób opuszczających różnego typu placówki oraz zakłady karne

4.8.1 Kierunki niwelowania trudności adaptacyjnych osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i zakłady karne

Osoby opuszczające placówki opiekuńczo – wychowawcze, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, a także zakłady karne należałoby objąć pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Pomoc polegałaby na:

- pracy socjalnej w środowisku
- wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się,
- opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się
- udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, oraz na zagospodarowanie w formie rzeczowej
- udzielaniu porad specjalistycznych w rozwiązywaniu trudnych

problemów życiowych, np. dotyczących aktywnego poszukiwania pracy

- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych
- zorganizowaniu mieszkań chronionych w celu zapewnienia bezpiecznego, czasowego miejsca zamieszkania dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo – wychowawcze, którzy z różnych względów nie mogą powrócić do domów rodzinnych.

4.9. Trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców

4.9.1 Kierunki niwelowania trudności w integracji grup społecznych kombatantów, repatriantów, osób represjonowanych oraz uchodźców

Z uwagi na fakt, że w/w grupy społeczne często borykają się z problemami adaptacyjnymi do nowej, zastanej rzeczywistości, należy je wspierać kompleksowo i systemowo. Poniżej zostały zaprezentowane kierunki działań, mające na celu łagodzenie negatywnych skutków procesu przystosowawczego.

A zatem należy:

- zapewnić pomoc uchodźcom w znalezieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych
- stworzyć warunki do prawidłowego funkcjonowania uchodźców, repatriantów, kombatantów, osób represjonowanych poprzez udzielanie wsparcia socjalnego
- zapewnić dostęp do usług medycznych, poradnictwa prawnego
- aktywizować do uczestnictwa w życiu społecznym uchodźców, repatriantów, kombatantów, osób represjonowanych
- edukować mieszkańców w celu zwalczania niewłaściwych postaw społecznych: dyskryminacji, ksenofobii, mizantropii.

Zakończenie

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miało na celu wskazanie najważniejszych problemów społecznych w powiecie bielskim oraz określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów. Diagnoza pozwoliła uściślić i uszczegółowić problematykę oraz określić kluczowe obszary wymagające podjęcia działań interwencyjnych.

Strategia prezentuje najważniejsze zadania w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych w powiecie, wskazuje kierunki działania dla lokalnej polityki społecznej oraz działania i rozwiązania, które winny być podejmowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Przyjęte cele są podstawą, wokół której powinna się koncentrować działalność wszystkich jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, a także instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej.

Niwelowanie lub łagodzenie zdiagnozowanych problemów społecznych, a przede wszystkim realizacja każdego z wyznaczonych celów powinna opierać się na konkretnych, krótkoterminowych programach i projektach. Działania powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie problemów grup szczególnego ryzyka.

Efektom wdrożenia niniejszej strategii będzie opracowanie i realizacja przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej programów adresowanych do określonych beneficjentów. Programy, ich wdrażanie oraz efektywność poddawane będą okresowej ocenie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych nie wyczerpuje wszystkich działań, ale określa najważniejsze i konieczne do realizacji w najbliższym czasie. Strategia jest dokumentem otwartym, który na bieżąco będzie uzupełniany programami i projektami rozwiązań dotyczących najważniejszych kwestii społecznych w powiecie. Strategia podlegać będzie stałemu monitoringowi i ewaluacji. Systematyczne zbieranie danych, ich analiza i interpretacja oraz porównanie celów założonych z realizowanymi będzie podstawą do kontynuacji, rozszerzenia bądź ograniczenia prowadzonych działań. Sprawdzanie skutków działania danego programu będzie także podstawą właściwej oceny rezultatów, ewentualnych zmian priorytetów i wprowadzenia korekt do programu, jak również planowania kolejnych działań i projektów. Realizacja celów szczegółowych możliwa jest przy współdziałaniu wszystkich podmiotów działających w ramach pomocy społecznej. Szansą na

konkretne działania skierowane do określonych grup społecznych, nastawionych na przeciwdziałanie izolacji społecznej i łagodzenie negatywnych zjawisk jest włączenie do działań pomocowych stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, wolontariuszy.

Diagnoza problemów społecznych wykazała problemy w sferze ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz wskazała na konieczność rozbudowy sieci placówek pomocowych, ośrodków wsparcia, mieszkań chronionych. Ponadto wyobcowanie ze społeczeństwa osób niepełnosprawnych powoduje konieczność budowy lub rozbudowy struktur wyspecjalizowanych instytucji, które będą w stanie zapewnić takim osobom fachową pomoc.

Zadania i planowane działania ujęte w niniejszej strategii mogą być częściowo zrealizowane przy udziale środków finansowych pochodzących z budżetu powiatu oraz budżetu państwa, a także ze środków pozyskiwanych z Funduszy Europejskich. Umożliwi to realizację zadań w zakresie integracji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, osób niepełnosprawnych, osób korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej (min. uzależnionych, bezdomnych, byłych więźniów), uchodźców. Ponadto włączenie organizacji pozarządowych w realizację programów pozwoli na wykorzystanie środków pozabudżetowych. Warunkiem wspólnych przedsięwzięć jest wypracowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, który uwzględniać powinien min. współdziałanie tych organizacji w diagnozowaniu problemów, programowaniu działań oraz współtworzeniu lokalnej polityki społecznej. Aktualnie bowiem organizacje pozarządowe mają zbyt mały udział w rozpoznawaniu potrzeb społecznych, organizują usługi dla wąskich grup, przeważnie koncentrując się na jednym wybranym problemie.

Powyższe założenia mogą być zrealizowane pod warunkiem zaangażowania osób i instytucji odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań

strategicznych, przejawiających się aktywnością w tworzeniu programów i pozyskiwaniu środków na ich wdrożenie.